

Dyslexieprotocol

april 2014

Een dyslectische leerling is een leerling bij wie officieel dyslexie is vastgesteld. Er is over hem/haar een rapport gemaakt waarin door een erkend deskundige (een psycholoog of orthopedagoog met minimaal BIG-registratie¹) wordt verklaard dat de betreffende leerling in aanmerking komt voor tegemoetkomingen. Een kopie van dit rapport dient in het leerlingdossier te zijn opgenomen.

De volgende definitie van dyslexie is inmiddels algemeen aanvaard:

Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en/of vlot toepassen van het lezen en/of spellen op woordniveau².

Dit betekent dat het gaat om een ernstige lees- en /of spellingachterstand die hardnekkig is (automatiseringstekort), ondanks voldoende gelegenheid tot leren. Dit tekort uit zich in het Voortgezet Onderwijs vooral bij complexe taken (lange teksten, functionele schrijfoverdrachten) en in de moderne talen.

Dyslectische leerlingen in het voortgezet onderwijs hebben vaak **problemen** met:

- **Lezen en/of spellen op woordniveau** in het Nederlands en in de moderne vreemde talen (nieuwe klank-tekenkoppelingen, ingewikkelde spellingsafspraken);
- Het **snel en accuraat lezen** (decoderen) **van teksten** bij alle vakken;
- Het **snel en accuraat spellen** (coderen) **bij functioneel schrijven** bij alle vakken.

Uitgangspunten betreffende leerlingen met een officiële dyslexieverklaring:

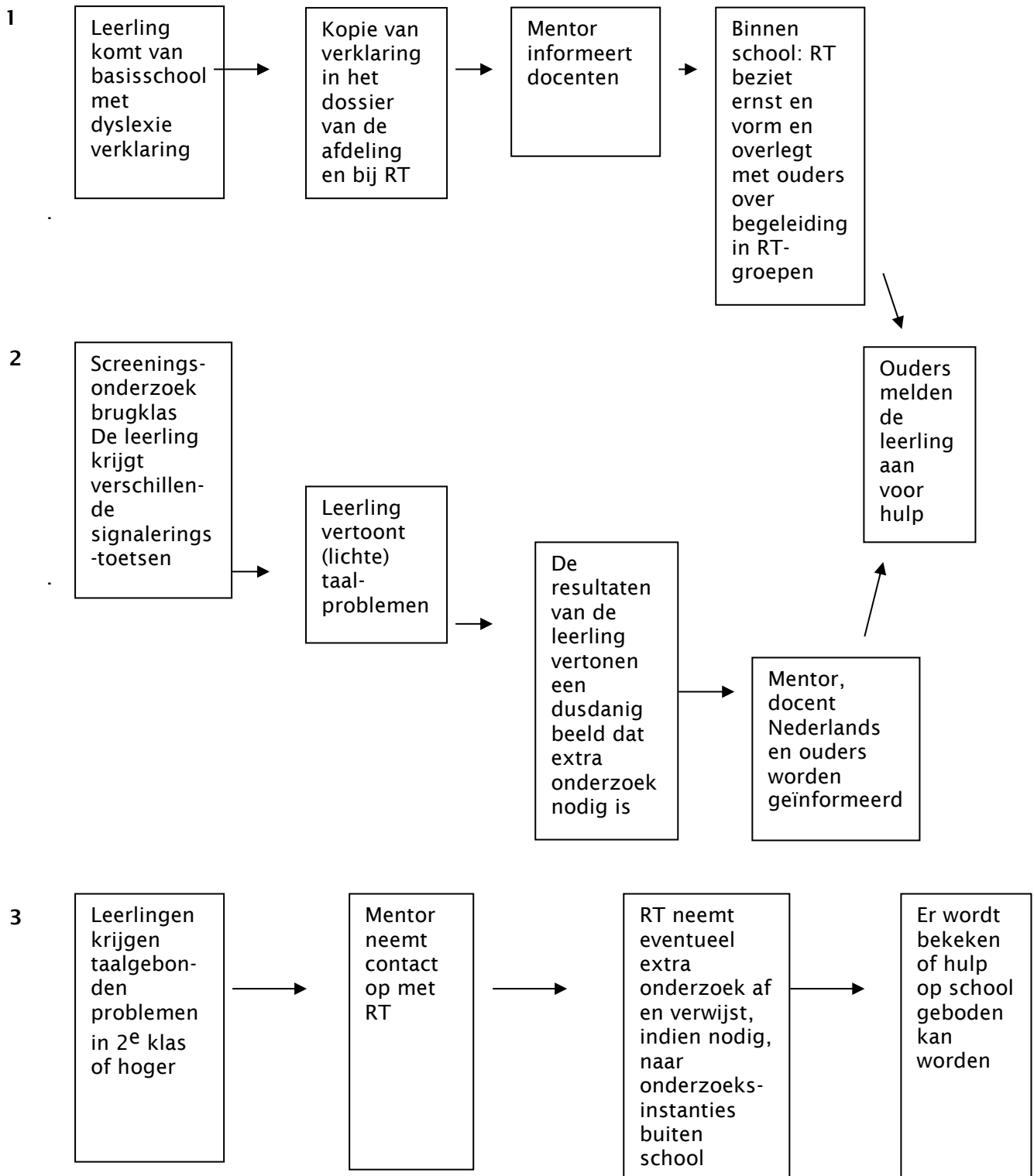
- Docenten, leerlingen en ouders zijn op de hoogte zijn van afspraken.
- De docenten moeten zich aan de afspraken (kunnen) houden.
- De school kan niet aan elke vorm van dyslexie adequaat tegemoet komen.

---

¹ Wie in het BIG-register staat ingeschreven, valt onder het in de wet BIG geregelde tuchtrecht. De Wet op de Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (BIG) regelt de zorgverlening door beroepsbeoefenaren.

² Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs. 's-Hertogenbosch, KPC Groep/ Nijmegen, Expertisecentrum Nederlands/Tilburg, Werkverband Opleidingen Speciaal Onderwijs, 2004

De procedure

Afspraken met betrekking tot dyslectische leerlingen

In algemene zin houden we als volgt rekening met dyslectische leerlingen:

Erkenning/herkenning

- Een dyslectische leerling wordt positief benaderd. Het moet duidelijk zijn dat de docent op de hoogte is en de dyslectische leerling wil helpen.
- De leerling krijgt een dyslexiepas.
- Op de dyslexiepas die aan de leerling wordt uitgereikt staan de op maat gesneden faciliteiten vermeld. Deze worden ontleend aan de onderzoeksrapporten die dyslexie hebben aangetoond. De remedial teachers bestuderen deze rapporten.
- De leerling heeft zelf de verantwoordelijkheid voor het gebruik van de dyslexiepas
- De docenten weten welke leerlingen dyslectisch zijn.
- Leerling en ouders worden door de RT op de hoogte gebracht van de mogelijkheden en onmogelijkheden rond de faciliteiten.
- De leerling heeft tegenover de school een inspanningsverplichting. Indien de leerling daaraan niet voldoet, kunnen zijn/haar faciliteiten verminderd of ingetrokken worden. Of de leerling voldoende inspanning levert (huiswerk/meedoen in de les), is ter beoordeling aan de RT, de mentor en de betrokken docent.

Lezen

- Verlenging van tijd bij proefwerken (REP) en schriftelijke overhoringen (SO). Leerlingen hebben het recht om hun werk af te maken op een door de docent geregelde manier. Indien dat om organisatorische redenen niet mogelijk is, moet de oplossing gezocht worden in vermindering van het te maken werk.
- Proefwerkopdrachten of teksten worden geleverd in Arial punt 12 voor leerlingen bij wie dat aangeraden is in het onderzoeksrapport.
- Leerlingen met dyslexie hoeven niet onverwacht een stukje voor te lezen in de les als ze daar moeite mee hebben.
- Een duidelijke lay-out bij proefwerken en schriftelijke overhoringen.
- Het gebruik van Kurzweil of andere voorleessoftware is in overleg toegestaan. Zie het Kurzweilprotocol.

Schrijven

- Spelfouten niet/minder zwaar meetellen. Bij toetsen waarbij de juiste schrijfwijze het te toetsen onderdeel is, worden schrijffouten wel gesignaleerd.
- Bij ernstige handschriftproblemen kan het gebruik van een laptop toegestaan worden.

Faciliteiten

Elke leerling met dyslexie krijgt een pas uitgereikt. In overleg met de leerling kan deze pas door de remedial teacher herzien worden. De leerling dient deze pas altijd bij zich te hebben.

De volgende faciliteiten kunnen op de dyslexiepas aangevinkt worden:

- Meer tijd om SO of REP te maken. Elke toets krijgt een verlengde tijd van 20%. Indien dit niet mogelijk is, wordt de toets ingekort door beperking van het aantal opgaven.
- Teksten in Arial punt 12.
- Spelfouten niet/minder zwaar meetellen. Bij toetsen waarbij de juiste schrijfwijze het te toetsen onderdeel is, worden schrijffouten onderstreept. Waar mogelijk krijgt de leerling geen cijfer lager dan 3 voor een toets, als blijkt dat zijn/haar dyslexie de belangrijkste oorzaak is van dat cijfer.
- Toetsen eventueel in kleinere delen maken.
- Toetsen mondeling maken.
- Mondelinge toelichting: indien mogelijk, na een schriftelijk werk antwoorden mondeling toe laten lichten.
- Bij luistertoetsen de mogelijkheid om de stoptijd tussen 2 vragen te verlengen
- Niet onvoorbereid hardop laten lezen.
- Gebruik van een computer/laptop, inclusief spellingcontrole.
- Gebruik van hulpkaarten/woordenboeken.
- Gebruik maken van ingesproken of voorgelezen tekst (zoals **Kurzweil**) bij teksttoetsen of toetsen met veel tekst in de vraagstelling.
- Boeken lezen m.b.v. ingesproken teksten. De Stichting Anders Lezen heeft veel (jeugd)literatuur op CD.

Dispensatie/Compensatie/Moderne Vreemde talen

In bepaalde gevallen kan er dispensatie worden gegeven voor een van de Moderne vreemde talen. Zie hiervoor het Protocol Dispensatie Moderne Vreemde Talen.

Officiële regelingen m.b.t. eindexamen

- De conrector bepaalt na lezing van het dyslexierapport welke tegemoetkomingen in principe mogelijk zijn. Vervolgens wordt in overleg met de leerling vastgesteld welke tegemoetkomingen worden gerealiseerd c.q. aangevraagd.
- Voor het schoolexamen en het centraal examen kan een leerling die in het bezit is van een dyslexieverklaring verlenging van examentijd aanvragen. De betreffende leerling krijgt 25% extra tijd met een max. van 30 min. per toets.
- De dyslectische leerling kan verzoeken om de opgaven van het examen te maken met het programma Kurzweil of een vergelijkbaar ondersteuningsprogramma.
- Gebruik laptop op basis van het dyslexierapport.